

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

HUDEBNÍ ROZHLEDY, PRAHA

č. 5-1960

Když zpívá máj...

Úsilí o novou operetu, naplněnou problémy současnosti a i v hudební mluvě soudobou, podnítilo také významného představitele sovětské hudby Dmitrije Kabalevského ke kompozici díla tohoto žánru. Jeho opereta *Když zpívá máj*, která měla premiéru začátkem minulého roku v Moskvě, byla koncem minulého roku poprvé uvedena u nás operetním souborem Státního divadla v Ostravě.

Děj operety, ke které napsal libreto César Solodar, je asi tento: mladí absolventi architektury se loučí s Moskvou a odjíždějí na Sibiř, aby tam prokázali při stavbě nového města své znalosti. Jsou mezi nimi spolužáci Boris a Jurka. Oba se ucházejí o Táňu, která má zůstat v Moskvě. K zápletce dojde, když se Borisovi podaří dostat umístění v Moskvě, zatímco si Táňa vymohla, aby mohla odjet. Rozcházejí se, protože Boris volil Moskvu především z existenčních důvodů. Přesto se mu podaří ještě jednou Táňu nekrátko získat. Nakonec je však odhalen jako bezostyšný kariérista, od kterého se Táňa právem odvrací, aby definitivně zvolila Jurku, jehož přímost a lásku měla možnost v těžkých podmínkách dokonale poznat.

K milostnému trojúhelníku jsou připojeny milenecká dvojice mladokomická a dvojice starokomiků. Vedle nich figurují jako záporné postavy „dámy“ Lolita a Magdalena a příživnický Ptičkin. Není tedy možno říci, že by v obsazení i libretu bylo po formální stránce nějakým podstatnějším způsobem změněno schema klasické operety. Není však v něm nic nelogického a snad také díky vzor-

němu překládu Františka Šece se zde nevyskytují ty strašné slovní kumulace, kterými opereta tak často trpívá.

Hudební zpracování Dmitrije Kabalevského čerpá především z ruských lidových písní (písně o břizce a Jeniseji), sbor s tancem na začátku 2. dějství), které skladatel přetavil do vlastní hudební řeči. V této poloze je opereta nejšťastnější. Jsou tu dále satirické písničky, které trochu připomenou ježkovské ladění, a konečně třetí skupina hudebních čísel, jejichž invence je do značné míry odvozená. K nim patří prokofjevovsky střížený „zasnubovací oněd“ nebo dueto Lolity a Magdaleny (3. jednání), připomínající opět Gounodovo Rondo o zlatém teletí. Bohužel neměl Kabalevskij vždy nejšťastnější ruku v začleňování zhudebněných míst do děje — zvláště pokud se týká melodramatických pasáží a nelogicky rychlého střídání prózy a árióz.

Představení režíroval J. Pacl a dirigoval Vladimír Brázda. Na repríze, kterou jsem viděl, hrál dirigentovi orchestru velmi citlivě a přesně, zpěvy jsou nastudovány se zřejmým smyslem pro střídání hudebních nálad. Režiséru tentokrát technicky nevyšla pointa s Ptičkinovými balónky, ale bylo naproti tomu vidět, že i v popremiérovém období herci zabírají naplno. Herecké a pěvecké výkony byly značně rozdílné úrovně. Projev představitelů — nekomiků neměl potřebnou uvolněnost a obecenství zůstávalo k jejich výstupům naprosto chladné. Přitom není možno říci, že by lyrická místa operety nemohla v dobrém provedení vyjít působivě, anebo že by posluchači byli

ochotni tleskat jen tam, kde se ozvou znaky moderních rytmů. Zatímco u představitelů Jurky Miroslava Baráka byla v pořádku alespoň pěvecká stránka role (proč ale ta hrozná paruka s „kohoutem“, který vytýkáme páskům?), byl Karel Šíp v úloze Borise herecky bezradný, visel na dirigentově taktovce a hlasově takřka neexistoval. Otakar Viktorin (Ptičkin) uplatnil i tentokrát arzenál své výmluvnosti, bojím se však, aby tento talentovaný umělec výrazově i pohybově neustrnul v šabloně umluveného a ulítaného zmatkaře. Kosta Holubář a Josef Kobr ve dvojici starokomiků ukázali kus boдрého humoru, prvý z nich navíc dobrý hlasový materiál. Druhého bych pak pro uměřenost jeho komiky a protože vytvořil skutečně lidský typ postavil nejvýše ze všech účinkujících. Ženské představitelky vesměs uspokojily, ať už jmenujeme Marii Strnadovou v úloze Táni, technicky i výrazově velmi dobře zpívající, Vlastu Tolarovou, herecky pružnou — přitažlivou, a Zdeňku Poláčkovou, úspěšnou Magdalenu.

Z představení Kabalevského operety *Když zpívá máj* v Ostravě bylo možno vypozařovat, že operetní umělci, stejně jako skladatelé, k nimž se připojili v Sovětském svazu v poslední době i ti nejvýznamnější, mají nejlepší snahu žánr lidové zpěvohry obrodit. I když Kabalevského opereta není právě dílem, které by ukázalo nové cesty v tomto oboru, je to práce bezesporu zajímavá a je jistě správné, že byla uvedena i u nás.

Leo Jehne